

Ростислав ПРОНІВ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – Олена ДУДКІНА канд. екон. наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Реформування системи місцевого самоврядування в Україні, пов'язане із процесами децентралізації, суттєво розширило повноваження органів місцевої влади, збільшило їх ресурсну спроможність, фінансову самостійність та, одночасно, посилило відповідальність за соціально-економічний розвиток територіальних громад, дотримання вимог публічної політики та публічного управління. Водночас розширення управлінських функцій органів місцевого самоврядування актуалізувало необхідність удосконалення механізмів контролю, прозорості та відповідальності у їх діяльності.

Особливої актуальності проблема ефективного та дієвого контролю в системі місцевого самоврядування набуває в умовах сучасних викликів та суспільних трансформацій, зокрема: необхідності забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів; підвищення вимог громадськості до прозорості діяльності органів влади; потреби у запобіганні корупційним проявам; розвитку електронного врядування та цифрових механізмів контролю; забезпечення підзвітності органів місцевого самоврядування перед територіальними громадами; функціонування органів місцевої влади в умовах воєнного стану та посилення соціальної напруги, зумовленого війною.

Хочемо зазначити, що у сучасних умовах контроль у системі місцевого самоврядування є важливим інструментом забезпечення законності, результативності та ефективності управлінських рішень. Його функціональне навантаження, згідно чинного

нормативно-правового забезпечення місцевого самоврядування, полягає не лише у перевірці дотримання законодавства, а й у здійсненні моніторингу результативності діяльності органів місцевого самоврядування, оцінюванні якості надання публічних послуг та рівня задоволення потреб громади [1].

До прикладу, контроль в управлінні культури міської ради, як структурного елементу її виконавчого комітету, є важливою складовою системи публічного управління у сфері культури та спрямований на забезпечення ефективного функціонування закладів культури, раціонального використання бюджетних, кадрових, матеріальних та інших ресурсів, дотримання законодавства та реалізації культурної політики територіальної громади.

Специфіка організації контролю в управлінні культури визначається особливостями сфери культури як соціально-гуманітарної галузі, діяльність якої поєднує управлінські, творчі, освітні та комунікаційні процеси. Так, однією з визначальних особливостей організації контролю в управлінні культури міської ради є необхідність поєднання управлінського контролю із забезпеченням творчої автономії закладів культури. Адже контроль у сфері культури не може мати виключно адміністративно-бюрократичний характер, оскільки діяльність закладів культури на рівні територій та громад (театрів, бібліотек, музеїв, шкіл мистецтва, культурно-мистецьких центрів та ін.) безпосередньо пов'язана з творчими процесами та культурним розвитком громади. Тому контроль повинен поєднувати в собі такі функціональні завдання – дотримання нормативних вимог; оцінювання результативності діяльності та підтримку творчих ініціатив закладів культури, мешканців громади та зацікавленого в розвитку культури бізнесу.

На відміну від комерційних структур, у сфері культури контроль значною мірою спрямований на оцінювання соціального ефекту діяльності. Відповідно, основними критеріями результативності контролю в сфері культури територіальної громади можуть розглядатись такі: рівень участі населення у

культурному житті; розвиток культурного середовища громади; збереження культурної спадщини; підтримка національної та локальної ідентичності; доступність культурних послуг для різних груп населення.

Одночасно, на рівні органу місцевого самоврядування зберігається один із основоположних принципів регіонального управління, а саме програмно-цільовий підхід [2]. Відповідно, управління культури міської ради реалізує контроль за виконанням: місцевих програм розвитку культури; програм підтримки мистецьких колективів; культурно-освітніх проєктів; заходів з охорони культурної спадщини. У зв'язку з цим важливого значення набуває такий зріз контрольної діяльності як моніторинг виконання програм; оцінювання результативності заходів; аналіз використання бюджетних ресурсів

Окрім цього, слід зазначити, що сфера культури характеризується високим рівнем суспільної чутливості, тому контроль має публічний характер та передбачає активну взаємодію з громадськістю, важливими елементами якої є громадські обговорення, публічні звіти, консультації з творчими спілками, участь громадських організацій у моніторингу культурної політики.

Таким чином, організація контролю в управлінні культурі міської ради має комплексний і багатофункціональний характер та поєднує адміністративні, фінансові, соціальні й творчі аспекти управління. Ефективний контроль у сфері культури спрямований не лише на забезпечення законності та раціонального використання ресурсів, а й на підтримку культурного розвитку громади, збереження культурної спадщини та підвищення якості культурних послуг для населення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Дудкіна О.П. Регіональне управління: навч. посібник (2-ге видання, виправлене і доповнене). Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2025. 173 с.